

Ønsker vi at Drangedal blir en Kraftkommune?

Av Jan Gunnar Thors, daglig leder i Drangedal Kraft

Jeg håper at debatten om Ja eller Nei til Vindkraft i Drangedal Kommune kan avgjøres utpå høsten når kommunedirektøren legger frem saken som ble vedtatt og bestilt av Kommunestyret i 15. juni. Da ba Kommunestyret kommunedirektøren legge fram forslag til strategi for fornybar kraftproduksjon som legger til rette for ny kraftproduksjon av vann, sol og vind i Drangedal.

I vedtaket heter det;

Strategien må synliggjøre hvilke grep kommunen kan gjøre for å sikre at aktuelle prosjekter gir:

- 1. minst mulig negativ natur- og miljøpåvirkning*
- 2. størst mulig inntekter til kommunen*
- 3. størst mulig andel nasjonalt, regionalt og lokalt eierskap av kraftproduksjonen*
- 4. størst mulig lokal verdiskaping*

Det er viktig for kommunestyret at videre prosess blir åpen og demokratisk, og at innbyggerne involveres i arbeidet i så stor grad som mulig

For meg ser det nå ut som noen allerede har bestemt seg for at vindkraft i Drangedal skal vi ikke ha. Og dette har man jo full rett til å mene, men jeg føler at saken ikke er tilstrekkelig opplyst til at man alt nå skal konkludere.

Basert på vår kunnskap bør man absolutt vurdere dette nærmere. Kommunen sitter uansett med vetorett når en reguleringsplan skal behandles, så man vil jo ha full styring på dette langt inn i prosessen.

Bakgrunnen for at vindkraft har blitt brennaktuelt også i Drangedal er at fossile brennstoffer som olje, kull og gass skal fases ut og erstattes av fornybare energikilder. Dette inkluderer også industri og transportsektor som har enorme energibehov, om vi da fortsatt skal ha industri i landet. Denne omstillingen går nå voldsomt raskt i flere av landene vi samarbeider og handler med.

Myndigheter og stort sett alle politiske partier sentralt, med sittende regjering og opposisjon har oppfordret bransjen til å finne frem gode energiprosjekter som også omhandler vindkraftverk på land. Etter noen krevde vindprosjekter rundt om i Norge har myndigheten gitt betydelig vetorett til kommunene slik at man som kommune ikke skal få et stort vindkraftverk plassert hos seg om man ikke vil ha noe slikt. Dette for å redusere konfliktnivået og at kommunen kan ha hånd på rattet i forhold til hvor dette skal bygges og fastsette konkrete krav til både størrelse og utforming av området. Flytting av slik myndighet på denne måten utfordrer meninger blant våre innbyggere og politikere.

Hvorfor Vindkraft i Norge.

Norge er blant landene i Europa med best vindressurser.

Etter at vi fikk en liberalisering av energimarked på starten av 90 tallet har det vært økonomiske intensiver som har styrt hvilke energikilder som har blitt bygd ut. Frem til nå har utbygging av vindkraft i Norge i stor grad blitt gjort av utenlandsk kapital på grunn av at norske selskaper ikke har hatt tro lønnsomheten i slike prosjekter. Hovedgrunnen for dette har vært betydelig lavere kraftpriser i Norge enn hva man har sett rundt oss i Europa. Prognosene på inntjeningen har tidligere vært svake. Dette har nå snudd og det har det vært en betydelig teknologisk utvikling i hvor mye energi man får ut av hver vindturbin. Turbinene har blitt større og har fått et design og styring som fanger opp mer av «vindkraften» som gjør nå at vindkraft på land nå er den klart rimeligste energikilde å bygge. I tillegg har utenlandskabler og energikriser også økt prisene på kraft.

Et eksempel på dette er Odal Vindkraft som akkurat har satt opp 34 turbiner som leverer årlig 530 GWh og kostet ca. kr 2000 mill. å bygge. Et slik prosjekt vil greie seg godt med engros kraftpris eks. mva på 35-40 øre kwh med dagens skatteregime. Vindkraftverket ligger i Nord-Odal kommune på grensen mellom Innlandet og Viken Fylke, rett øst for Minnesund og Mjøsa. Dette er nok også den vindparken i Norge som ligner mest i forhold til hvilke typer landskap og vindresurser vi har i Drangedal. Vindkraftverket eies av Akershus Energi Vind 33,4%, Cloudberry 33,4 % og KLP 33,2 %, altså i hovedsak på offentlige og nasjonale hender. I Sør-Norge finnes det ikke andre så store energiprojekter til en så lav utbyggingskostnad som en her kan vise til.

Til en mikro sammenligning bygger vi nå ut Buvasselva som årlig gir 3,6 GWh kraft til kr 26 mill. Vi jobber også med flere andre småkraftprosjekter i en tidligfase. Felles for disse småkraftprosjektene er at vi må ha kraftpriser på 70-100 øre pr kWh, samtidig som bankene krever mye høyere egenkapital. Eier ønsker fortsatt gode utbytter til den kommunale driften. Da blir det naivt å ikke vurdere vindkraft som kan bygges til halve prisen.

Vi har også jobbet med mindre og mellomstore solanlegg som ennå ikke er spesielt lønnsomme, men kan muligens være lønnsomme når man kan låne nettkapasitet av vindkraften og utbyggingsprisen på solkraft faller ytterligere.

Hvorfor vurdere vindkraft i Drangedal.

Storskala vindkraft på land er nå den absolutt rimeligste teknologien for utbygging av ny energi. For å starte utbygging av vindkraft må kommunen gi samtykke til en utredning og det må settes igang en prosess med områderegulering. Vindkraft-aktørene er interessert i hva kommunene mener. Dette har vi også sett i Drangedal der minst 4 aktører har vist interesse i forhold til vindkraftutbygging. Flere av disse har også tatt kontakt med det lokale energiselskapet Drangedal Kraft AS som Drangedal Kommune eier 100% av gjennom Drangedal Energi Holding AS. Fred Olsen Renewables AS er en av disse og de har hatt et stort ønske å ta oss med i prosjekter i Drangedal. Naturlig nok for å få lokale oppslutningen til et mulig positivt vedtak til et slik prosjekt. Det eneste området vi kjenner til der det foregår direkte grunneiervalg om muligheter for ett storskala vind/solkraftprosjekt er på Lundeheia som omfatter store arealer både i Drangedal og Nome kommuner.

Utover at storskala vindkraft på land nå har blitt er den absolutt rimeligste teknologien er det flere grunner til at dette område er plukket ut:

- Gode ressurser – Området har både god vindressurs og god solressurs
- Grunneierne er en uvanlig samstemt og ressurssterk gruppe som ønsker utredning av prosjektet. De fleste grunneierne bor i kommunene.
- Nærhet til sentralnett – Prosjektet kan benytte eksisterende nettinfrastruktur. Statnett har sagt at det er gode muligheter for at dagens nett kan håndtere kraften fra Brunane/Luberg. De jobber nå med å verifisere tilkoblingsmuligheten. Det ligger store vannkraftanlegg langs denne sentralnettlinja som kan benyttes til å balansere vindkraften.
- Naturverdier – Det er lite INON (**I**nngripsfrie **N**atur**O**mråder i **N**orge) i det aktuelle området pga. skogsdrift og nettinfrastruktur. De viktigste naturverdiene i området kan sannsynligvis unngås ved en utbygging. Området er også lite brukt til friluftsliv.
- Naboer – Det er få nærliggende naboer til prosjektet, og flere av disse er også grunneiere.
- Regional utvikling – Prosjektet vil kunne spille en nøkkelrolle for elektrifiseringen av Grenlandsindustrien.

Prosjektet kan inkludere 57 turbiner og nærmere 4000 mål med solceller som årlig kan gi mer enn 1500 GWh kraft og det kunne bli blant de største kraftverkene i Norge, og utgjøre ca. 1 % av Norges samlede produksjon. Ved dagens avgiftssystem ville dette årlig kunne gi opptil 58 mill til Drangedal Kommune.

Videre kunne denne summen økes betydelig om Drangedal Kraft tok del i prosjektet med en kombinasjon av eierskap og utleie av konsesjon. Dette betinger at selskapet tjener penger der kraftprisen vil være den dominerende faktor. Slik prosjektet er vurdert i dag vil man tjene godt med en engros kraftpris på 50 øre. Drangedal Kraft er en av de viktigste inntektskildene til Drangedal kommune og i 2022 fikk Drangedal kommunen kr 20,5 mill i utbytte i tillegg til eiendomsskatt og konsesjonskraft.

Telemark Energi og Drangedal Kraft er tilbudt 49% eierskap til både et mulig Konsesjon-selskap og et mulig Driftsselskap. Slik vil Kommunen få inntekter med en kombinasjon av eiendomsskatt, produksjonsskatt og utbytte av størrelsen på eierskapet og hvor mye vi ønsker å investere. Uansett vil det være en bunninntekt til kommunen som vil være mange millioner, helt avhengig av prosjektets endelige størrelse.

Ved et stort prosjekt i Drangedal bør man i forhandlinger med aktøren kreve garantier for å gi innbyggere og næring et pristak på strøm som henger sammen med lønnsomheten til vindkraftverket. En mulighet kan være et pristak mellom 40-50 øre eks mva.

Ringvirkningen for Drangedal vil bli store både under bygging og drift med mange arbeidsplasser og kjøp av tjenester. Dette vil en utredning belyse.

Konsesjonsbehandling, natur og miljøpåvirkning og prosessen videre.

Vindkraftverk på land må ha konsesjon etter energiloven. Fra 1. juli 2023 er det krav om områderegulering for vindkraftverk:

- krav om områderegulering etter plan- og bygningsloven for konsesjonspliktige vindkraftanlegg på land
- krav om at NVE ikke kan gi konsesjon til vindkraftanlegg på land før kommunen har avklart tiltaket etter plan- og bygningsloven.

Slik vi kjenner NVE i forbindelse med vannkraftsaker sitter de med betydelig spesialkompetanse i forhold til natur- og miljøpåvirkning og hvilke krav som må stilles til en utbygger i forhold til bygging og drift av vind -og solkraft. Det er heller ikke uvanlig at det ikke blir gitt konsesjon. Og hva som er viktigst, å bevare naturen eller å forsøke å stoppe den globale oppvarmingen, samtidig som vi skal legge til rette for at eksisterende og ny industri skal ha en fremtid i Norge er særdeles krevende. Derfor bør dette utredes grundig.

Det er NVE som fastsetter konsekvensutredningsprogram som inneholder alle tenkelige «konsekvenser» et slik anlegg vil kunne skape til sine omgivelser. Dette er samme prinsippene som store infrastrukturprosjekter som blant annet veibygging må gjennom. Det kommer til å være rikelig med informasjonsmøter og høringsmuligheter for alle.

Så langt er det 65 vindkraftverk og 1392 turbiner i Norge. NVE har fått god kunnskap om hvilke utføringer vindkraftanlegg skaper, og er godt rustet for å ta gode beslutninger innenfor nye prosjekter. Vindkraftanleggene produserer ca. 17.000 Gwh i året som er nå mer enn 10 % av den norske produksjonen, veksten i fornybar energi produksjon har imidlertid stoppet opp i Norge. Det kan få store følger for norsk industri og næringsliv i årene fremover, fordi alle andre land rundt oss gjør det motsatte og jobber med å øke sin andel av fornybar energi.

Om Drangedal Kraft AS:

Drangedal Energi Holding AS er morselskapet i et mindre energikonsern bestående av selskapene DE Nett AS (nettvirksomhet) og Drangedal Kraft AS (strømsalg, bredbånd og kraftproduksjon). Selskapene omsatte til sammen for ca. 150 mill. i 2022. Drangedal Kraft AS leverer bredbånd til over 2600 fiberpunkt og 1700 strømkunder hovedsakelig i Drangedal kommune. Drangedal Kraft sine egne kraftstasjoner produserer ca. 60 GWh årlig i Suvdøla vassdraget. Til sammen er vi 18 ansatte der vi er lokalisert på Stemmen industriområde i Prestestranda. Selskapene er eid 100% av Drangedal Kommune.